

Rüffert-tapaus, Metalli 7 -lehti

EU hyväksyy työn polkumyynnin

Eurooppalaista ay-liikettä lyödä mätkäistiin joulukuussa kahdella ikävällä EY-tuomioistuimen päätöksellä: Viking Line-tapaus Suomessa ja Vaxholm-tapaus Ruotsissa.

Maaliskuussa tuli kolmas tappio: Rüffert-tapaus Saksassa.

Yhteistä niille kaikille on se, että ay-liikkeen toimintaoikeuksia rajoitettiin EY-tuomioistuimen tekemillä lain tulkinnolla niin että lakia luettiin vapaan kilpailun eduksi. Sitä kautta työn polkumyynnin vapaus on ensisijainen oikeus työntekijöiden ja työehtojen suojeluun verrattuna. Se merkitsee, että ajetaan alas sosiaalista Eurooppaa.

EY-tuomioistuimen mukaan julkisen vallan järjestämissä tarjouskilpailuissa ei saa asettaa ehtoa, jonka mukaan yritysten ja niiden alihankkijoiden on noudatettava voimassa olevaa työehtosopimusta.

Rüffert-tapauksessa EY-tuomioistuin otsikoi tiedotteensa seuraavasti:

”Sellaisen työehtosopimuksen, jota ei ole julistettu yleisesti sovellettavaksi, vaikka jäsenvaltiossa tunnetaan tällainen järjestelmä, mukaisen palkan maksamista ei voida edellyttää tässä jäsenvaltiossa sovellettavan, julkisia hankintasopimusten tekomenettelyä koskevan lain nojalla sellaisilta rajat ylittäviä palveluja tarjoavilta yrityksiltä, jotka lähdettävät työntekijöitä tämän saman jäsenvaltion alueelle.”

Arkisuomella päätös tarkoittaa, että EU:n halpapalkkamaiden työntekijöitä pitää saada vapaasti tuoda korkeamman palkkatason maihin polkemaan työntekomaiden palkkoja ja työehtoja.

Kun EU:ssa neuvosto ja europarlamentti hyväksyivät palvelukaupan "vapauttamista" koskevan ns. Bolkestein-direktiivin, siitä nimenomaan jätettiin pois vaatimus siitä, että näihin lähetettyihin työntekijöihin (posted workers) sovellettaisiin lähtevän maan työehtoja.

EY-tuomioistuin otti lainsäädäntövallan omiin käsiinsä, kun se päätti, että jäsenvaltiot eivät voi vaatia julkisissa hankinnoissa maksettavaksi työntekomaan eikä lähtevän maan palkkoja.

Ala-Saksin osavaltion lainsäädännössä on määräys, jonka mukaan julkisia hankintoja (tässä tapauksessa Göttingen-Rosdorfin vankilan rakennuttamista) kilpailutettaessa yritysten on kirjallisesti sitouduttava maksamaan työntekijöilleen vähintään voimassa olevan työehtosopimuksen mukaiset palkat. Sama velvoite koskee myös alihankkijoita, jotka saavat teetettäväkseen osaurakoita toisista maista tulevalle (halpa)työvoimalla.

Pääurakoitsija Objekt und Bauregi-yhtiö oli antanut yhden alaurakan puolalaiselle yritykselle, jonka todettiin maksaneen 53 työntekijälle vain 46,57 % säädetystä vähimmäispalkasta. Sen seurauksena Ala-Saksin osavaltio sanoi urakkasopimuksen irti sopimusrikkomuksen perusteella. Asianajaja Dirk Rüffert haastoi sen jälkeen rakennusyhtiön nimissä osavaltion saksalaiseen alioikeuteen, jossa yhtiö hävisi jutun, mutta se valitti, ja valitustuomioistuin omasta puolestaan pyysi asiassa EY-tuomioistuimen ennakkopäätöksen.

Valittajan mukaan EU:ssa ei saa rajoittaa palvelujen vapautta työehtosopimuksen mukaista palkkausta koskevalla urakkaehdolla. Siihen liittyen valitustuomioistuin kysyi EU:lta yhtiön puolesta, voidaanko toisen jäsenmaan yritykset velvoittaa noudattamaan paikallisia työehtoja, jos ne sillä tavalla "menettävät alhaisempiin palkkamenoihin perustuvan kilpailuedun"; mistä seuraisi, että "työehtosopimusten noudattamista koskeva velvoite on rajoitus"; vapaalle palvelujen tarjonnalle muista jäsenvaltioista tuleville luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille.

EY-tuomioistuin tulkitsi asian ensi sijassa EY:n perustamissopimuksen artiklan 49 mukaan. Sen mukaan unionissa on palvelujen vapaa liikkuminen. Se totesi, että Ala-Saksin laki rikkoo lähetettyjen työntekijöiden direktiiviä ja että työehtosopimus on este vapaalle (palkka)kilpailulle. Niin ollen osavaltio ei saa vaatia paikallisten työehtosopimusten noudattamispakkoa julkisissa hankinnoissa, jos sitä ei vaadita yksityisenkään sektorin tarjouskilpailuissa.

Päätöksen jälkeen Euroopan ay-liittojen konfederaation (ETUC) pääsihteeri John Monks antoi lehdistötiedotteen, jonka mukaan Rüffert-päätös ”on taas yksi tuhoisa ja vahingollinen tuomio äskeisen Laval-tuomion jälkeen”.

Kun EY-tuomioistuin tekee tulkintoja tapaus kerrallaan, vähitellen sen tulkinnoista muodostuu yhtenäinen viiteperusta tuleville tuomioille. Sellainen tapauskohtainen lainsäädäntötapa on vieras suomalaisessa oikeuskäytännössä, jossa tuomiot annetaan aina lain mukaan. Jokaisen uuden ”tapauksen” perusteella ay-liikkeen ongelmat kasvavat.

Suomen ay-johto vaikenee, kun tapauksilla ei muka ole suoraa vaikutusta Suomeen. Pian on, jos ne yhdessä tekevät mahdolliseksi sosiaalisen dumpingin ja kansallisten työehtojen noudattamatta jättämisen koko EU:n alueella.

Ruotsissa ja Tanskassa (sosialidemokraattinen) ay-väki vaatii laajasti Suomenkin eduskunnan käsittelyssä par’aikaa olevan EU:n perustuslain (ns. Lissabonin sopimuksen) hylkäämistä siinä tapauksessa, että sitä ei täydennetä määräyksellä tai pöytäkirjalla, joka turvaa ay-liikkeen toimintaoikeudet ja työntekomaan työehdot.

Toivoisi koko vasemmiston asettavan eduskunnassa Lissabonin sopimuksen hyväksymisen ehdoksi sellaisen lisäyksen tähän EU:n perustuslakiin, että työehtoasioissa etusijalla ovat kansalliset lait eikä lainsäätäjän roolin itselleen ottaneen EY-tuomioistuimen tulkinnat.